

fi.remissvar@regeringskansliet.se
alice.hallman@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandena:

- Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29)
- Fler möjligheter till ökat välstånd (SOU 2025:96)

(Fi2025/01857)

Sammanfattning:

- TLV instämmer i att läkemedel fyller en viktig funktion i hälso- och sjukvården, bland annat ur ett produktivitetsperspektiv.
- TLV saknar ett antal aspekter som borde belysas för att ge en mer rättvisande och balanserad bild över läkemedels bidrag till produktivitet:
 - Användning av läkemedel som inte bedömts som kostnadseffektiva kan innebära att det offentliga resurser inte används på det mest effektiva sättet, vilket i sin tur kan bidra till minskad produktivitet i vården.
 - Hälsoekonomiska utvärderingar ger kunskap om i vilken utsträckning som ett läkemedel ökar produktiviteten. Det saknas inte kunskap om i vilken utsträckning som läkemedel bidrar med nytta i förhållande till kostnaden.
 - Det finns ur produktivitetshänsyn en målkonflikt i att tillföra nya aspekter i beslutsfattandet om en rimlig kostnad för läkemedel – vid sidan av att skapa så mycket hälsa som möjligt för skattepengarna. Ju högre priser man betalar desto mindre hälsa har man råd att köpa.
- TLV motsätter sig inte kommissionens bedömning om att finansieringsansvaret inte ska föras över till regionerna fullt men vill i sammanhanget betona att det inte är samhällhållsekonomiskt effektivt att tidigt introducera precis alla nya läkemedelsbehandlingar.

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) har följande kommentarer till kommissionens betänkanden:

TLV instämmer i att läkemedel fyller en viktig funktion i hälso- och sjukvården, bland annat ur ett produktivitetssperspektiv. Det är viktigt med en jämlik och god tillgång till effektiva läkemedel som fyller ett angeläget behov hos svenska patienter och det offentliga ska klara av att tillhandahålla läkemedel utifrån patienters behov med utgångspunkt i den etiska plattformens principer. Eftersom de gemensamma resurserna är ändliga behöver det offentliga dock ha förutsättningar att göra rimliga och rättvisa prioriteringar och ha mekanismer för kostnadskontroll. Hälsoekonomiska utvärderingar av läkemedel och medicintekniska produkter är därför centrala för att kunna fatta välgrundade prioriteringsbeslut.

Kommissionen menar att det är svårt att mäta produktivitet i offentlig sektor. TLV anser dock att detta inte är ett betydande problem för just läkemedel. De flesta läkemedels kostnadseffektivitet utvärderas innan de införs brett inom sjukvården. Användning av ett läkemedel som är kostnadseffektivt ökar produktiviteten i sjukvården; mer hälsa skapas än vad som trängs undan när pengarna inte kan användas för annan vård. På motsvarande vis minskar produktiviteten om ett läkemedel som inte är kostnadseffektivt används. Denna aspekt behöver tydliggöras och beaktas i det fortsatta arbetet.

En stor utmaning för hälso- och sjukvården idag är att många nya och potentiellt viktiga läkemedel är så högt prissatta att de inte kan bedömas som kostnadseffektiva. Denna omständighet nämns inte i betänkandet men är viktig för förståelsen av läkemedels bidrag till produktivitet.

I betänkandet framgår att läkemedelsindustrin är viktig för Sveriges ekonomi och internationella konkurrenskraft, och att fortsatt satsning på forskning, utveckling och infrastruktur av läkemedel är avgörande för att behålla investeringar och innovationskraft. TLV har under senare år argumenterat för att det i viss mån är rimligt att beakta vilka incitament vi ger för forskning och utveckling när vi utformar vår beslutspraxis. Samtidigt måste det beaktas att ju fler andra målsättningar – vid sidan av att skapa så mycket hälsa som möjligt för skattepengarna – som staten bestämmer att prissättningsmodellen ska åstadkomma, desto sämre riskerar produktiviteten i sjukvården att bli. Detta eftersom ju högre priser man betalar desto mindre hälsa har man råd att köpa. TLV menar att denna målkonflikt hade behövt belysas och problematiseras tydligare.

Kommissionen menar att en lösning där statens bidrag för kostnader för förmånsläkemedel inordnas i det generella statsbidraget riskerar att medföra att nya, effektiva läkemedel inte införs i tid, vilket i sin tur skulle kunna leda till samhällsekonomiskt ineffektiva utfall och hämma forskning och innovation. TLV instämmer i att det är olyckligt om kostnadshänsyn och silobudgetering står i vägen för att introducera behandlingar som TLV bedömt har en rimlig kostnad, och håller med om att sådant agerande skulle kunna hämma produktivitetens utvecklingen. Samtidigt vill TLV betona att ett samhällsekonomiskt

effektivt tillgängliggörande inte är detsamma som att introducera alla behandlingar utan hänsyn tagen till om behandlingen är kostnadseffektiv. Det gäller oavsett om det är staten eller regionerna som ska betala för läkemedlen. TLV motsätter sig därför inte kommissionens förslag men anser att argumenten bör nyanseras.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Magnus Thyberg. Föredragande har varit chefsstrategen Anna Alassaad. I den slutliga handläggningen har även chefsfarmaceuten Niklas Hedberg, chefsekonomen Douglas Lundin och chefsjuristen Hanna Abrahamsson deltagit.

Magnus Thyberg

Anna Alassaad